

რამაზანი

გილოცავთ მარხვის დაწყებას

ზოგადი ინფორმაცია
მარხვის შესახებ

თერავიპის ლოცვა

რამაზნის
ბაირამი-დღესასწაული

ფითრის
მნიშვნელობა

წინასიცოდება

მოგესალმებით, ძვირფასო მკითხველო, გარკვეული პაუზის შემდეგ, უურნალი „ახალი მთვარე“ კვლავ აგრძელებს რელიგიურ ზოგადსაგანმანათლებლო გამომცემლობას, რომელიც საზოგადოებისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია. უურნალი ახალი მთვარე, შეეცდება მკითხველს მიაწოდოს ზოგადი საკითხები რელიგიის შესახებ, რაც საზოგადოებისთვის სასარგებლო იქნება. უურნალი არის ერთ-ერთი საშუალება რითაც ადამიანს შეუძლია ცოდნა გაიღმავოს რელიგიური საკითხის მიმართ. გილოცავთ თერთმეტი თვის გვირგვინის, უძვირფასესი რამაზნის მთვარის დადგომას. როგორც ვიცით, რამაზნის თვე იმითაც გამოირჩევა სხვა თვეებისგან, რომ ამ თვეშია ყადირის დამე, რომელიც ათასი თვის სიკეთეზე უფრო მეტი სიკეთის მომტანია და წმინდა ყურანის ზეგარდმოვლენაც სწორედ ამ თვეში დაიწყო. ყურანმა გამოიყვანა კაცობრიობა სიბნელიდან სინათლეში. სურა „ჰადიდის“ მე-9 აიათში ნაბრძანებია:

„იგია, რომელიც ავლენს თავის მსახურზე ცხად აიათებს, რათა გამოგიყვანოთ სიბნელიდან სინათლეში. უეჭველად, ალლაჰი ლმობიერი და მწყალობელია თქვენ მიმართ“

ალსანიშნავია ის გარემოებაც, რომ წმინდა ყურანის პირველი ბრძანება: „იკითხ შენი ღმერთის სახელით, რომელმაც გააჩინა (სამყარო)!“ (სურა ალაყი, აიათი 1.), კაცობრიობას სწავლისკენ მოუწოდებს. სწორედ რამაზნის მთვარეში დაიწყო შუამაგალ მუჰამედზე უსაზღვრო ცოდნისა და დაუსრულებელი წყალობის მქონე ძვირფასი წიგნის ყურანის ზეგარდმოვლენა, რაც 23 წლის განმავლობაში გრძელდებოდა. მუჰამედ შუამაგალი იტანდა და ყოველგვარ სიბნელესა და დაბრკოლებას. მას ერთი ნაბიჯითაც კი არ დაუხევია უკან ისლამის ჩახშობის მსურველთა მხრიდან განხორციელებული მრავალგვარი დაშინების, მუჰარისა და წვალების მიუხედავად. ამასთან ერთად, ყველა მექელმა წარჩინებულმა წარმართმა, ისლამის გავრცელების წინააღმდეგ ერთობლივი ბრძოლა გამოაცხადა. ალლაჰის შუამაგალს, რომ ისლამი არ ექადაგა, სანაცვლოდ ყოველივე საუკეთესოს სთავაზობდნენ. თუმცა მან ყველაფერზე უარი თქვა და დიადი ალლაჰის მიერ დაკისრებული მოვალეობა პირნათლად შეასრულა. მისთვის მთავარი უზენაესი ალლაჰის კმაყოფილების მოპოვება იყო და არა ბოლმით აღვსილი წარმართთა გულების დამშვიდება. აქ საკითხი ეხება ამანათს, რომელიც უზენაესმა ალლაჰმა წმინდა ყურანის სახით კაცობრიობას ფასდაუდებელ წყალობად მოუვლინა. გამომდინარე აქედან, ყველანი ვალდებული ვართ, აღნიშნული ამანათი, რომელმაც საუკუნეების განმავლობაში ჩვენამდე უცვლელად მოაღწია, გავითავისოთ და მისი კანონები ცხოვრებაში გავატაროთ, ერთგულად დავიცვათ და მომავალ თაობებს უცვლელად გადავცეთ.

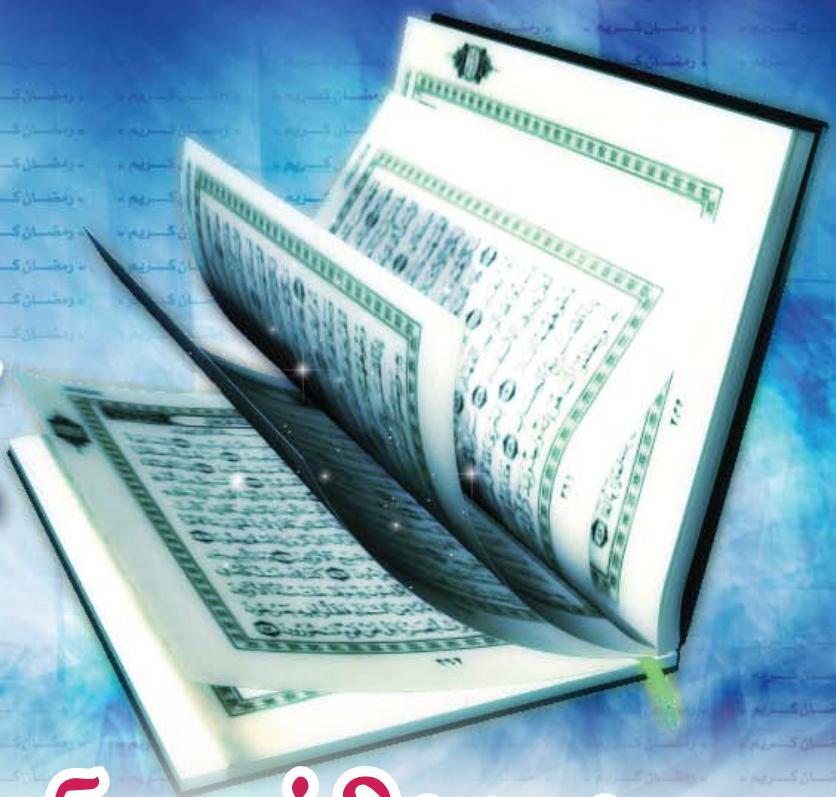
წმინდა ყურანის ზეგარდმოვლენის კიდევ ერთი მიზანი ისაა, რომ ადამიანებს შეძლებოდათ სიმართლისა და ცდომილების ერთმანეთისგან განსხვავება. მასში ეფექტური და გონივრული მაგალითებით საუკეთესოდ არის ახსნილი საკითხები. ესოდენ მდიდარი განმარტებების მქონე წიგნი, ადამიანებს ღრმად დაფიქრებისა და სიბრძნის მიღებისკენ უბიძებებს. ვინაიდან, ადამიანი გონიერ არსებად არის გაჩერილი და აქვთ აზროვნების უნარი, ის ვალდებულია, ეს ყველაზე მნიშვნელოვანი წყალობა გამოიყენოს, პასუხისმგებლობის გრძობა გამოიჩინოს, წმინდა ყურანი ცხოვრების მეგზურად გაიხადოს და იცხოვოს იმ პრინციპებით, რომლებიც მასშია მოცემული.

წმინდა ყურანი, რომელმაც უმეცრების ხანა ბედნიერების ეპოქით შეცვალა, ნამდვილად ამოუწურავ სიბრძნეს შეიცავს. იგი მორწმუნებს ამჟვეყნიურ კეთილდღეობას და საიქიო ნეტარებას ჰპირდება. მაში, ვევედროთ უზენაეს ალლაჰს, მოგვცეს მტკიცე რწმენა და გვატაროს ჭეშმარიტი გზით. უზენაესი ალლაჰი ბრძანებს:

„აი წიგნი, რომელშიც არ არსებობს ეჭვი და ჭეშმარიტი გზის მაჩვენებელია ღვთისმოშიშთათვის“ (სურა ბაყარა, აიათი 2).

رمضان

Betty 2005
شهر الرحمة... والغفران

მიგადი ინტერეტია მარხვის შესახებ

მარხვა ისლამის ხუთი პირობიდან ერთ-ერთია. არაბულად მარხვა „საუმ“ (არაბ. ساداً عَمّ; მრავლობითში არაბ. الصوم - اه) შორს დგომას, თავშეკავებას, შეწინააღმდეგებას ნიშნავს.

ტერმინოლოგიური განმარტებით მომარხულე მუსლიმმა თავი უნდა შეიკავოს დღის განმავლობაში, ცისკრიდან (ფაჯრი) მზის ჩასვლამდე (მაღრიბი), საკვებისა და სასმელის მიღებაზე, ასევე ხორციელი სიამოვნების, ავი ფიქრების, ბილწისტყვაობისა და მოწევისაგან.

მუსლიმები, რომლებსაც ჯანმრთელობა ხელს უწყობთ, ვალდებული არიან, იმარხულონ რამაზნის თვეში. ამ ვალდებულებას მათ ალლაჰი აკისრებს:

„ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ!

დაწერილია თქვენზე მარხვა (მარხვა წელინადში ერთი თვეა, იგი იწყება მთვარის კალენდრის მიხედვით მეცხრე თვეს, რამაზნის მთვარეში; ცისკრიდან დაღამებამდე ჭამა-სმისა და თანაცხოვრობის აღკვეთით), როგორც დაწერილი იყო მათთვის, ვინც თქვენ უწინარეს იყო, ეგების დაცული იქმნეთ ყოველივე ცუდისგან“ (ყურანი 2/183).

მუპამედ შუამავალი მარხვის მნიშვნელობის შესახებ ამბობს: “მარხვა ფარია, რომელიც იცავს ადამიანებს” (ბუხარი, სამი 2, 9, ლიბას 78; მუსლიმი, სიამ 164).

ისლამური რწმენით, რამაზანის თვე გამორჩეულია, რადგან ყურანის პირველი აიათები სწორედ ამ თვეში გარდმოევლინა. მთვარის წელინადი მზის წელინადზე 10 ან

11 დღით ნაკლებია, რამაზანის თვეები გადა-
ადგილდება მთხოვანიდრის მიხედვით.

მარხვამ ჩვენს ქცევებზე დადებითი ზე-
გავლენა უნდა მოახდინოს. შუამავალი ბრ-
ძანებს:

“ვინც ჭორს, ტყუილს და ცილისწამე-
ბას არ დათმობს, ალლაპს მხოლოდ მისი
ჭამა-სმისგან თავის შეკავება არ სჭირდება”
(ბუხარი, სავმი, 8; თირმიზი, სავმი, 16.).

“არიან ისეთი ადამიანები, რომლებიც
მარხულობენ და მათი მოგება მხოლოდ
შიმშილი და წყურვილია”
(იბნ მაჯე, სიამი, 21.).

მარხვა ფარია. ის
ვინც მარხულია, ცუდი
სიტყვა არ უნდა თქვას.
თუ ვინმე ცუდს გეტყ-
ვის, ან ცუდად მოგე-
ქცევა, უთხარი: „მე
ვმარხულობ“ და არ
შეეკამათო. (ბუხარი,
სავმი, 2; მუსლიმი,
სიამი, 164.)

“ვინც რჩმენით
და ღვთისებან წყა-
ლობის მოლოდინით
რამაზნის თვეში მარ-
ხვას დაიცავს, წარსუ-
ლის ცოდვები მიეტევე-
ბა!” (ბუხარი, სავმი, 6.).

ვინ არის ვალდებუ-
ლი, დაიცვას მარხვა?

პიროვნებისთვის მარხვა აუ-
ცილებელი რომ გახდეს, საჭიროა სამი
პირობა:

1. მუსლიმი უნდა იყოს,
2. გონიერი უნდა იყოს,
3. ზრდასრული უნდა იყოს.

ავადმყოფისა და მგზავრისთვისაც მარ-
ხვა აუცილებელია, მაგრამ თუ ვერ იმარხუ-
ლებენ რამაზნის თვეში, შეუძლიათ, იმდენი-
ვე დღე იმარხულონ სხვა თვეში. მაგრამ თუ
რამაზნის თვეში იმარხულებენ, უფრო უკე-
თესი იქნება მათთვის.

მარხვა გევალებათ განსაზღვრულ
დღეებში. თუ რომელიმე თქვენგანი ავადაა,
ან მგზავრია, იმარხულოს ამდენივე სხვა
დღეებში. ხოლო იმათ, ვინც მარხვას ვერ
უძლებს მას შეუძლია დღეში ერთი ღატაკის
დაპურება. თუ ვინმე საკუთარი სურვილით
იქმს სამადლოს, ეს მისთვისაა უკეთესი. და
რომ იმარხულოთ, ეს თქვენთვისაა უკეთე-
სი, თქვენ რომ იცოდეთ (ყურანი 2/184).

მარხვის დროს თუ რთულ მდგომარე-
ობაში აღმოჩნდები, ან ავადმყოფობა გაუა-
რესდება, მაშინ შეგიძლია შეწყვიტო. ამ
საკითხს ეხმიანება შემდე-
გი ხადისი:

„ჯაბირ ბინ აბდუ-
ლლაჰის გადმოცემის
თანახმად, შუამავალი
როდესაც მექას ასა-
ლებად გაემართა,
ყურაულ-გამიმის ად-
გილთან მისვლამდე
თვითონაც და თანა-
მიმდევრებიც მარ-
ხულები იყვნენ.

შუამავალს აც-
ნობეს, ხალხს მარხვა
უძნელდებათ, მაგრამ
ისინი მაინც შენ შემო-
გყურებენო.

შუამავალს აც-
ნობეს, ხალხს მარხვა
უძნელდებათ, მაგრამ
ისინი მაინც შენ შემო-
გყურებენო.

მარხვა შეწყვიტა, ზოგიერთმა კი გა-
ავრძელა. შუამავალმა როცა გაიგო, რომ
ზოგიერთი მათგანი კვლავ ავრძელებდა
მარხვას, მათი მისამართით თქვა: “ისინი არ
დაემორჩილნენ, ისინი შეენინააღმდეგნენ.”
(მუსლიმი, სიამი, 90 (1114); თირმიზი, სავმ 18.).

ეს პატისი, „ავადმყოფობის ან მგზა-
ვრობის პერიოდში რომ იმარხულოთ, თქ-
ვენთვისაა უკეთესი“ (2/184) აიათს არ ეწი-
ნააღმდეგება. მათ, ვინც ავადმყოფობის, ან
მგზავრობისას მარხვის გაგრძელებით თუ
უნდა დაზარალდნენ, მაშინ არ უნდა იმარ-
ხულონ. ისინი, ვინც ამ მდგომარეობაში იმ-

ყოფებიან, მაგრამ მაინც აგრძელებენ მარხვას, დაუმორჩილებლად ითვლებიან. მაგრამ მარხვის გაგრძელების შემთხვევაში თუ არ უნდა დაზარალდენ, უკეთესია, რომ იმარხულონ.

საპურზე ადგომა:

„ჭამეთ და სვით, ვიდრე ცხადად შეგეძლებათ გაარჩიოთ განთიადის თეთრი ხაზი შავი ხაზისგან. მერე სრულჰქმენით მარხვა საღამომდე...“ (ყურანი 2/187).

ცისკარი (განთიადი) ორი სახისაა:

პირველი ფეჯრი ქაზიბ, ანუ მატყუარა ცისკარი: ამ დროს დილის ლოცვის დრო ჯერ კიდე არ არის დამდგარი. ვინც მარხვას აპირებს, მისთვის ჭამა-სმა ჯერ კიდევ არის შესაძლებელი. ამ ცისკრის ნიშანი ჰორიზონტზე სწორი ხაზის მსგავსად გამოჩენილი ნათელია.

ფეჯრი სადიყი-ნამდვილი ცისკარი: ამ დროს დილის ნამაზის დრო დამდგარია. ამის შემდეგ ჭამა-სმა არ შეიძლება. ამ ცისკრის ნიშანი ჰორიზონტზე და მთის მწვერვალზე გაფანტული ნათელია.

საჭმელს, რომელსაც ცისკრამდე მივირთმევთ, საპური ჰქვია. შეგძლებისდაგვარად, ყველა მუსლიმმა უნდა ეცადოს საპურზე ადგომას, რათა საპურის ბარაქის ჯილდო მიიღოს. ამის შესახებ მუჰამმედ შუამავალი მეტად გვაცნობებს:

“საპურზე საჭმელი მიირთვით, ვინაიდან მასში ბარაქა ბევრი“ (ბუხარი, სავმი, 20; მუსლიმი, სიამი, 45.).

მარხვის დაცვისა და მოშლის პირობები:

მუსლიმმა მარხვისას, გარიურაჟიდან მზის ჩასვლამდე, ლვთისმსახურების მიზნით ჭამა-სმისა და ხორციელი სიამოვნებისგან შორს უნდა დაიჭიროს თავი:

„ნებადართულია თქვენთვის მარხვის დროს, ღამით ცოლებთან თანაცხოვრება, ისინი სამოსელნი არიან თქვენი და თქვენ ხართ სამოსელნი მათი. აღლაპმა იცოდა, რომ თავს იწვალებდით, ამიტომაც მიიღო თქვენი სინანული და მოგიტევათ. ახლა შეგიძლიათ თანაცხოვროთ მათთან და შესარულოთ ის, რაც აღლაპმა დაგიწესათ. ჭამეთ და სვით, ვიდრე ცხადად შეგეძლებათ გაარჩიოთ განთიადის თეთრი ხაზი შავი ხაზისგან. მერე სრულჰქმენით მარხვა საღამომდე. და როცა სამლოცველოებში დამატებისას ხართ შემდგარი, არ ეთანაეცხოვროთ მათ (მეუღლეებს). ესაა საზღვრები აღლაპისა და არ მიუახლოვდეთ მათ. ასე განუმარტავს აღლაპი ხალხს თავის აიათებს, ეგების დაცული იქმნან ყოველივე ცუდისგან“ (ყურანი 2/187).

ზემოთ მოცემული აიათის მიხედვით: ჭამა, სმა და ხორციელი სიამოვნება მარხუამავალი მეტად გვაცნობებს:

„ჭამეთ და სვით, ვიდრე ცხადად შეგეძლებათ გაარჩიოთ განთიადის თეთრი ხაზი შავი ხაზისგან. ...“ (ყურანი 2/187).

ვას შლის. რადგან აიათის ბოლოს ალლაპი ბრძანებს: „ესაა საზღვრები ალლაპისა და არ მიუახლოვდეთ მათ“, ამიტომაც მარხვისას ჭამა-სმისა და ხორციელი სიამოვნებისკენ მიმავალი ყველა გზისგან შორს დგომაა საჭირო. ზემოთქმულიდან გამომდინარე აბების მიღება, პირში შესასხურებელი წამლები და მოწევა მარხვას შლის.

რადგან თვალის და ყურის წევეთები საკვებად არ ითვლება, ისინი მარხვას არ შლის.

ძილის დროს ერექცია, ასევე სისხლის გაცემა, ლებინება და ბანაობა მარხვას არ შლის.

დავიწყების შემთხვევაში ჭამა-სმა მარხვას არ შლის. ალლაპის შუამავალი ასე ბრძანებს: „ვინც დავიწყების გამო შეჭამოს, ან დალიოს, მან მარხვა გააგრძელოს, რადგან მას ალლაპმა აჭამა, ან დაალუვინა“ (ბურარი, სავმი 26, ეიმან 15; მუსლიმი, სიამ 171 (1155); თირმიზი, სავმ 26; ებუ დავუდი, სავმი 39.).

ზემოთ მოყვანილი ჰადისი:

„ალლაპი არ აკისრებს არც ერთ სულს იმაზე მეტს, რაც მას ძალუძს“ (ყურანი 2/286), აიათის ერთგვარი განმარტებაა.

აიათები მარხვის შესახებ:

„ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! დანერილია თქვენზე მარხვა, როგორც დანერილი იყო მათთვის, ვინც თქვენ უწინარეს იყო, ეგების დაცული იქმნეთ ყოველივე ცუდისგან“ (ყურანი 2/183).

მარხვა გევალებათ განსაზღვრულ დღეებში.

თუ რომელიმე თქვენგანი:

1. ავადაა
2. ან მგზავრია,

იმარხულოს ამდენივე სხვა დღეებში.

ხოლო ვინც მარხვას ვერ უძლებს მას ევალება დღეში ერთი ღატაკის დაპურება.

1. თუ ვინმე საკუთარი სურვილით იქმს სამადლო საქმეს, ეს მისთვისაა უკეთესი,

2. და რომ იმარხულოთ, ეს თქვენთვი-

საა უკეთესი, თქვენ რომ იცოდეთ (ყურანი 2/184),

რამაზანისთვეა, რომელშიც ზემოევლი-ნა ყურანი,

1. ჭეშმარიტ გზად ხალხისთვის
2. და ცხად ცნობარად ჭეშმარიტი გზი-
- სა
3. და განმასხვავებლად ჭეშმარიტე-ბისა ბათილისაგან

და თქვენგან ვინც იხილოს ეს თვე, იმარხულოს მასში

და ვინც

1. ავად იყოს,
2. ან მგზავრობაში,

ამდენივე იმარხულოს სხვა დღეებში. ალლაპის ნებაა თქვენი შვება და არა ვნება და რომ შეასრულოთ ეს რაოდენობა და ადიდოთ ალლაპი იმისათვის, რომ ჭეშმარიტ გზას დაგადგინათ, ეგებ მადლიერნი იყოთ!“ (ყურანი 2/185).

„დათუშეგეკითხებიან შენ ჩემი მსახურნი ჩემ შესახებ, უეჭველად, მე ახლოს ვარ, შევისმენ მლოცველის ვედრებას, როცა ის შემევედრება. მაში, შეისმინონ ჩემი და მირწმუნონ მე, ეგებ სწორი გზით წავიდნენ!“ (ყურანი 2/186).

„ნებადართულია თქვენთვის მარხვის დროს, დამით ცოლებთან თანაცხოვრება, ისინი სამოსელნი არიან თქვენი და თქვენ ხართ სამოსელნი მათი. ალლაპმა იცოდა, რომ თავს იწვალებდით, ამიტომაც მიიღო თქვენი სინანული და მოგიტევათ. ახლა შეგიძლიათ თანაიცხოვროთ მათთან და შეასრულოთ ის, რაც ალლაპმა დაგინესათ. ჭამეთ და სვით, ვიდრე ცხადად შეგეძლებათ გაარჩიოთ განთიადის თეთრი ხაზი შავი ხაზისგან. მერე სრულპეტებით მარხვა საღამომდე. და როცა სამლოცველოებში დგომისმსახურებისთვის ხართ შემდგარი, არ ეთანაეცხოვროთ მათ (მეუღლებს). ესაა საზღვრები ალლაპისა და არ მიუახლოვდეთ მათ. ასე განუმარტავს ალლაპი ხალხს თავის აიათებს, ეგების დაცული იქმნან ყოველივე ცუდისგან“ (ყურანი 2/187).

მოწვევის დღევანდი

სიტყვა „თერავიპ“ არაბული სიტყვაა. იგი „თერვიპ“-ის მრავლობითი ფორმაა და დასვენებას, გახარებას ან კიდევ რაღაც საქმის გაიოლებას ნიშნავს. თერავიპის ლოცვა რამაზნის თვეში ღამის ლოცვის ბოლო სუნეთის შემდეგ 2-2, ან 4-4 მუხლებს შორის შესვენებით სრულდებოდა და აქედან დაიმკვიდრა ეს სახელი, რომელიც ჰადისებში ყიამუ შეჰრი რამაზან (რამაზნის თვის ლოცვა) და იჰიაუ ლეილ რამაზან (რამაზნის ღამების ფხიზლად და ღვთის მსახურებაში გატარება) სახელებითა მოხსენებული (დანერთის ისლამის ენციკლობედია 2011, 40 ტ. 482 გ.).

რაც შეეხება იმას, თუ როგორ ასრულებდა მუჰამმედ შუამავალი ﷺ ზემოთ ნახსენებ ლოცვას, სხვადასხვა გადმოცემა და ჰადისი არსებობს. იმ დროისთვის მუჰამმედ შუამავალი ﷺ რამაზნის თვის გარდა სხვა დროებში, ფარდი ლოცვების გარდა, სხვა ლოცვებს (ნაფილე) სახლში ასრულებდა. ერთ-ერთი გადმოცემის თანახმად, მუჰამმედ შუამავალი იღთიყაფში (გარკვეული დროით განმარტოება) ყოფნის დროს, მისთვის განსაკუთრებულ ერთ კუთხეში ლოცვისას, მის ლოცვას თან მიჰყევა რამდენიმე მლოცველმა მეორე დღეს ამ ლოცვის შესახებ ყველას მოუყვნენ. შესაბამისად, მუსლიმების რაოდენობა ყოველდღე მატულობდა. როცა შეამჩნია მუჰამმედ შუამავალმა, რომ მის ლოცვას მუსლიმები თან მიჰყვებოდნენ, მეჩეთში ეს ლოცვა აღარ შეასრულა. მუსლიმები დიდი ლოდინის შემდეგ დაიშალნენ. მომდევნო დღეს მუჰამმედ შუამავალმა მუსლიმებს მოუწოდა: „ვხედავ, რასაც სჩა-

დიხართ, ეს ლოცვა სახლში შეასრულეთ იმიტომ, რომ ფარძი ლოცვების გარდა, სხვა ლოცვების სახლში შესრულება უფრო ძვირფასია“ (ბუჰარი, ეზან 424). სხვა გადმოცემის მიხედვით, მუჰამმედ შუამავალმა როცა შენიშნა, რომ მასთან ერთად ლოცულობდნენ, აღარ ილოცა და უთხრა: „შემეშინდა, რომ ღამით ეს ლოცვა თქვენთვის ფარძი არ გამხდარიყ“ (ბუჰარი, ეზან 423).

„და ღამის ერთ ნანილში ილოცე (ყურანით) კერძოდ, ეს შენთვის განსაკუთრებული და დამატებითი (ნაფილე) ლოცვაა. ეგების ღმერთმა შენ მოგმადლოს ადგილი ქებული“ (ყურანი 17/79).

სწავლულთა ერთი ნანილის თანახმად, მუჰამმედ შუამავალს ﷺ, აიათში ნაბრძანები დამატებითი ლოცვის შესრულებისას მას მიჰყვნენ. შუამავალი ყოველ ღამეს, ცოტა დაძინების შემდეგ გაიღვიძებდა და ამ ნაბრძანებ ლოცვას ასრულებდა. ეს, რომ შენიშნეს მუსლიმებმა, მის ლოცვას თან მიჰყვნენ. მნინდა აიშე, მუჰამმედ შუამავლის ამ ლოცვის შესახებ ასე გადმოგვცემს:

„შუამავალმა ერთ-ერთ ღამეს, შუაღამისას მეჩეთში გავიდა და ილოცა. რამდენიმე ადამიანმა მის ლოცვას თან მიჰყეა. მეორე დღეს თანამიმდევრებმა თქვეს, რომ ალლაჰის შუამავალმა ღამეში მეჩეთში ნაფილე ლოცვა შეასრულა. მან მეორე ღამესაც ეს ლოცვა შეასრულა. თანამიმდევრებმა კიდევ ილაპარაკეს ამის შესახებ. მესამე ღამეს, მრევლის რაოდენობაშ საგრძნობლად მოიმატა. შუამავალმა ეს ლოცვა ისევ შეასრულა. შემდეგ ღამეს კი მეჩეთი მთლიანად მლოცველებით გაივსო. მაგრამ იმ ღამეს,

შუამავალი დილის ლოცვამდე აღარ გავიდა. დილის ლოცვა როცა შესარულეს მრევლისკენ მობრუნდა და განუცხადა:

-მე ვხედავ რასაც აქეთებთ, მაგრამ ვშიშობ რომ ეს ლოცვა თქვენთვის სავალდებულო არ გახდეს და მისი შესრულება არ გაგირთულდეთ” (ბუჰარი, თერავიჳ, 1; მუსლიმი, მუსაფირინ, 177).

ერთერთ ჰადისში წმინდა აიშეს ეკითხებიან, თუ როგორ და რამდენ მუხლს ლოცულობდა მუჰამმედ შუამავალი რამაზნის თვეში დროის ლოცვების გარდა სხვა (ნაფილე) ლოცვებს: „მუჰამმედ შუამავალს არც რამაზნის თვეში და არც რამაზნის თვის გარდა სხვა დროებში თერთმეტ მუხლზე მეტი არ უღოცავს, მაგრამ მისი ოთხი მუხლის ლოცვის სილამაზე და ხანგძლივობა არ მკითხო. კიდევ ოთხ მუხლს ილოცვდა, არც მისი სილამაზე და ხანგძლივობა არ მკითხო, ამის შემდეგ სამ მუხლს ვითრს ლოცულობდა” (ბუჰარი, თეჰჟჯუდ 608).

როგორც შუამავლის დროს ასევე წმინდა აბუ ბაქრის პერიოდშიც ეს ლოცვა ცალკალკე სრულდებოდა. მრევლის ნაწილი მეჩეთებში განცალკევებული ლოცულობდა. ამ ლოცვის ერთობლივად შესრულება წმინდა ომარის ხალიფობის დროიდან დაიწყო. რადგან ფარსად დანესება უკვე გამორიცხული იყო, 635 წელს უბეი ბინ ქაბის ხემძღვანელობით ეს ლოცვა ერთობლივად დაიწყეს. მიუხედავათ იმისა, რომ თერავიჳის სახლში ლოცვა უფრო უკეთესია, სწავლულები მოგვიწოდებენ, რომ ეს ლოცვა მეჩეთებშიც უნდა სრულდებოდეს, რადგან რამაზნის თვეში მეჩეთები მიტოვებული არ დარჩეს (დიანეთის ისლამის ენციკლობეფია 2011, 40 ტ. 482 გ.).

გადმოცემებში ნახსენებია მუხლების შემდეგი რაოდენობა: რვა, ათი, თექვსმეტი, ოცი, ოცდათექვსმეტი, ორმოცი და უფრო მეტიც. წმინდა ომარის პერიოდში მისი დავალებით, უბეი ბინ ქაბი რამდენიმე წელს რვა მუხლს, მერე კი ოც მუხლს ალოცებდა. ერთობლივად ოცი მუხლის ლოცვა ტრადიციად ამ დროიდან დამკვიდრდა. გადმოცემების თანახმად, პირველი რვა მუხლი არის სუნნეთი მუექქედე, ხოლო დანარჩენი კი მუსთეჰაბი. სხვა ლოცვებთან განსხვავებით ამ ლოცვის მუხლების რაოდენობაზე უფრო მეტად ყურადღება უნდა ექცეოდეს მის ხა-

რისხსა და ხანგძლივობას, როგორც ზემოთ მოცემულ ჰადისშია ნახსენები. თავდაპირველად თერავიჳის ლოცვა საკმაოდ ხანგძლივად სრულდებოდა. რადგან ყველას არ შეეძლო ხანგრძლივი ლოცვა, მოგვიანებით, მლოცველთა გამრავლების მიზნით, საჭიროდ ჩათვალეს, რომ მოკლე აიათებით ელოცათ. ყიამზე (ფეხზე) დგომისას უფრო მისაღებია გრძელი ერთი აიათი ან მოკლე სამი აიათის კითხვა. დიდი ყურადღება უნდა ექცეოდეს ლოცვის პირობებს, წესებს და თანრიგს, რომ ალლაჰის მადლიერება მოვიპოვოთ.

“ვაი იმ მლოცველებს, ისინი რომელნიც უგულისყუროდ ასრულებენ ლოცვას” (სურა ყურანი 107/4,5).

თერავიჳის ლოცვის დრო ღამის ლოცვის შემდეგ იწყება და განთიადის დადგომამდე გრძელდება. მისი შესრულება იწყება მარხვის პირველი დღის წინა ღამით და მთავრდება მარხვის ბოლო დღის წინა ღამეს. ლოცვისათვის არც ეზანი და არც ყამეთი არ იკითხება. თავის დროზე ლოცვის შეუსრულებლობის შემთხვევაში სხვა დროისთვის შესრულება არაა აუცილებელი. ყოველი ოთხი მუხლი ლოცვის შემდეგ შესვენებაა, რომლის დროსაც სასურველია სალავათისა და სხვადასხვა ვედრების წარმოთქმა.

“ვინც წრფელი რწმენითა და უზენაესი ალლაჰისგან ჯილდოს მოლოდინით, რამაზნის თვეს ღვთისმსახურებაში გაატარებს, ალლაჰი მას წარსულში ჩადენილ ცოდვებს მიუტევებს” (მუსლიმი, სალატულ მუსაფირინ, 25; ებუ დავუდ, რამაზან 1).

კულტურის ღამე

ისლამის რწმენის მიხედვით, ალლაჰმა პირველი აიათები ანგელოზ ჯებრაილის მეშვეობით ჩვენს შუამავალ მუჰამმედს ჰუ-ს ნურის მთაზე, ჰირას გამოქვაბულში ზეშთა-აგონა. ზეშთაგონებული პირველი აიათები ალაყ სურას პირველი ხუთი აიათია.

როცა შუამავალი მუჰამმედი 40 წლის ასაკს მიუახლოვდა, ნურის მთაზე, ჰირას გამოქვაბულში განმარტოვდებოდა და ღმერთს ადიდებდა, ეს გრძელდებოდა 1-2 წელი. 610 წელს, რამაზნის თვის ერთ-ერთ ღამეს (ყადირის ღამეს), პირველი ზეშთა-გონება მოევლინა, რომელსაც სხვებიც მო-ჰყვა და ეს გრძელდებოდა 23 წლის განმავ-ლობაში და ბოლოს ჩამოყალიბდა ყურანის სახით.

ყურანის (მექაში მოვლენილ) 97-ე სუ-რაში ამ ღამეზე საუბარი, ამიტომაც სუ-რას ყადირის სურა დაერქვა, ხოლო ღამეს — ყადირის ღამე. სურაში მოხსენებულია ამ ღამის განსაკუთრებულობა, რომ იგი ათას თვეზე სარგებლიანია.

1 უფრო და, ჩვენ გარდმოვავლინეთ იგი ყადირის ღამე!

2 რას გამცნობს შენ, რას ნიშნავს ყა-დირის ღამე?

3 ყადირის ღამე ათას თვეზე უკეთე-სია!

4 ღმერთის ნებით გადმოდიან ანგე-ლოზები და სული ყოველი ბრძანების შე-სასრულებლად.

5 ის ღამე, ცისკრის ამოსვლამდე, მშ-ვიდობითა და ბედნიერებითაა აღსავს!

ეს ღამე რომ რამაზნის თვეშია, ამას ადასტურებს სურა ბაყარას 185-ე აიათი,

რომელშიც უდიდესი ალლაჰი ბრძანებს:

„რამადანის თვეა, რომელშიც ზე-მოევლინა ყურანი ჭეშმარიტ გზად ხალხის-თვის და ცხად ცნობარად ჭეშმარიტი გზისა და განმასხვავებლად ჭეშმარიტებისა მცდა-რისგან“...

რამაზნის თვის მერამდენე ღამეა ყადირის ღამე?

ამის ზუსტი მტკიცებულება არ არ-სებობს, მაგრამ ხალხში გავრცელებული ვერსიის მიხედვით, ეს 27-ე ღამეა. თუ შუა-მავლის ჰადისებს გადავხედავთ, დავინახა-ვთ შუამავლის ბრძანებას: „თქვენ ყადირის ღამე რამაზნის თვის ბოლო 10 დღის შიგ-ნით, კენტი რიცხვის ღამეებში, მოძებნეთ“. ეს-ე-იგი ზუსტი დრო თვით შუამავალმაც არ იცოდა, ის რამაზნის თვის ბოლო 10 დღეშია მოქცეული. ძვირფასი აიშე (რ.ა) ამბობდა, რომ შუამავალი რამაზნის თვის ბოლო 10 დღეს უფრო მეტად ღვთისმსახურებით იყო დაკავებული და ოჯახის ნევრებსაც იმავეს მოუწოდებდა. ძირითადად, ალლაჰს ასე უკედრებოდა: „ო, ალლაჰ, შენ მპატიებელი ხარ, ხელგაშლილი ხარ, გიყვარს პატიება, მეც მაპატიე“.

ამ ღამისათვის რაიმე განსაკუთრებუ-ლი ღვთისმსახურება არ არსებობს, მაგრამ ამ ღამის სიღიადე ყურანის მოვლინებამ გა-ნაპირობა. რადგანაც ყურანის ზეგარდმო-ვლენა ერთ ღამეს ათას თვეზე სარგებლიანს ხდის, უნდა წარმოვიდგინოთ, ის ადამიანი, რომელიც ყურანს გულით და გააზრებუ-ლად მიიღებს, რამდენად ძვირფასი გახდე-ბა. ათასი თვე - 83 წელი და 4 თვეა. წარ-სულში დიდებული ადამიანების მიერ მთელი

მიხდეთ იმს, რომ ზემოაღვენის შემთხვევაში,
უცხვლელი, ალიაზი ტყის, რასაც აქენ სხვათან!
და მიწიდე პლასტ, რამეთუ ალიაზი კრან მუარებლად!

(33/2-3)

სიცოცხლის განმავლობაში გაკეთებული სიკეთის ერთ ღამეზე გაკეთების საშუალება მოგვცა უდიდესმა ღმერთმა, ამიტომაც ასეთი ძვირფასი ღამის ძილში გატარება არ შეგვეფერება. შუამავალი თანამიმდევრებს უყვებოდა ისრაილისშვილთაგან ერთერთი მებრძოლის ამბავს, რომელიც ათასი თვის მანძილზე ალლაპისთვის იბრძოდა, ბრძოლის ველზე მუდამ შეიარაღებული იდგა და მზად იყო, ურნმუნოთა წინააღმდეგ ებრძოლა. თანამიმდევრები ამის გაგონებაზე გაკვირვებულნიდარჩნენ და მათი ღვთისმსახურება იმ მებრძოლთან შედარებით ძალიან ცოტა მოეჩვენათ, ამ დროს მოევლინა სურა ყადირი, რომლის მიხედვითაც ერთი ღამის მსახურებით შეძლებდნენ ასეთი მადლის მოპოვებას, ამან კი ისინი ძალიან გაახარა.

ერთ-ერთი სხვა მოსაზრებით, შუამავალი თანამიმდევრებს უყვებოდა ისრაილისშვილთაგან 4 ადამიანის 80 წლის განმავლობაში უცოდველად შესრულებული ღვთისმსახურების ამბავს, რომელზეც თანამიმდევრები გაოცებულნი დარჩნენ. ამ დროს ანგელოზი ჯებრაილი მოვიდა და შუამავალს უთხრა: „ეი მუჰამედ, შენი თანამიმდევრები გაოცდნენ იმ 4 ადამიანის შესრულებული ღვთისმსახურებით. ალლაპი კი შენ მოგვა მასზე ბევრად უკეთესი“ და წაიკითხა ყადირის სურა და ბრძანა: „აი ეს შენს თანამიმდევრებს რომ გაუკვირდათ, იმაზე ბევრად უკეთესია“.

არსებობს ასეთი მოსაზრებაც, რომ შუამავალს აჩვენეს სხვა შუამავალის თანამიმდევრების სიცოცხლის ხანგრძლივობა. თანამიმდევრების მოკლე სიცოცხლის ხანგრძლივობამ და ამ მოკლე დროში შესრულებულმა საქმეებმა იგი დააფიქრა და დაალონა, სინამდვილეში ვერაფრით ვერ გაუტოლდებოდა სხვა დანარჩენებს. უდიდესმა ალლაპი კი თავის საყვარელ შუამავალს ყადირის ღამე მისცა, რომელიც ათას თვეზე უფრო სარგებლიანია.

დიახ, რამაზნის ერთ თვეში, რომელშიც ყადირის ღამეც არის, თითოეულ ჩვენგანს შეუძლია, ამ თვეზე და ამ ღამეზე მომსახურებით მთელი 80 წლის განმავლობაში საკეთებელი მადლი მოპოვოს და გადაარჩინოს როგორც საკუთარი თავი, ასევე ირგვლივ მყოფნიც.

როგორ შევასრულოთ ამ ღამეს ღვთისმსახურებები?

ამ ღამეს, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, რაიმე განსაკუთრებული ლოცვა არ არსებობს. სხვადასხვა სწავლულები სხვადასხვა თანმიმდევრობით გვასწავლიან ლოცვებს, მაგრამ მათში ყველაზე უკეთესია: სურვილისამებრ, ალლაპის კმაყოფილების მოპოვების მიზნით, გულისყურით შესრულებული ღვთისმსახურება რაოდენობის განუსაზღვრელად (ზოგი ორი მუხლი ნამაზით შემოიფარგლება, ზოგი უფრო მეტით). ასევე ცოდვების მიტევებისათვის ღმერთს დიდხანს შევევედროთ ისე, როგორც შუამავალი ევედრებოდა: „ო, ალლაპო, შენ მპატიებელი ხარ, ხელგაშლილი ხარ, გიყვარს პატიება, მეც მაპატიე“. ასევე შევევედროთ ღმერთს, რომ სწორად მიიღოს დღემდე ჩვენს მიერ შესრულებული ხარვეზებით სავსე ღვთისმსახურებები.

უდიდესი ალლაპი იყოს თითოეული ჩვენგანის მფარველი და გადამრჩნი, მან შეგვახვედროს და მიგვაღებინოს ჩვენი წილი ყადირის ღამის მადლისგან.

ქუსლიმი ადამიანის ფულით გამოცხა

არსებობს ორი რამ, რომელიც ადამიანის ცხოვრებაზე მნიშვნელოვან ზეგავლენას ახდენს. პირველი, მის მიერ მოგებული ფულია, ხოლო მეორე — მის ირგვლივ მყოფი ადამიანები.

ადამიანის ცხოვრებაში დიდი მნიშვნელობა აქვს იმას, თუ საიდან იღებს ის ფულად შემოსავალს, ვინაიდან პიროვნების სულიერი სამყარო შესაბამისად ამის მიხედვით ყალიბდება. ამ თვალსაზრისით, აუცილებელია, დიდი ყურადღება მივაქციოთ იმას, არის თუ არა ჩვენი შემოსავალი ჰალალი.

ჰალალი ლუკმა, ადამიანს სულიერ ძალასა და სიმტკიცეს ჰქმატებს, ხოლო ჰარამი მას ზნედაცემულობისკენ წაიყვანს. სწორედ ამიტომ ძალიან მნიშვნელოვანია პიროვნების ფულადი შემოსავლის წარმომავლობა და გარშემო მყოფი ადამიანები.

დღეს კაპიტალისტურმა იდეოლოგიამ სულიერი ფასეულობები იმდენად გაანადგურა, რომ მომრავლდნენ ადამიანები, რომლებიც არ ცდილობენ, ისლამის ზნებისა და პრინციპების შესაბამისად ანარმონობ ბიზნესი და მიიღონ მხოლოდ ჰალალი შემოსავალი. არიან ადამიანები, რომლებიც უფრო მეტი სიკეთის გაკეთების მიზნით შემოსავლის წყაროს ყურადღებას არ აქცევენ, ეს კი იმას ნიშნავს, რომ ჰალალი და ჰარამი ერთმანეთშია არეული.

კაპიტალიზმი ეს ისეთი წყობაა, რომელმაც ადამიანთა მოდგმას სიბრალულის ცრემლი და მოწყალება დაავიწყა. ასევე ჩაკეტა ყველა ის კარი, რომელსაც ადამიანის სული სიმშვიდესკენ მიჰყავს.

აღსანიშნავია, რომ ისლამი, ისე როგორც ცხოვრების ნებისმიერ სფეროში, ასევე ეკონომიკურშიც უაღრესად მტკიცე წესრიგს მოითხოვს. აქ კარგად არის დადგენილი ჰალალისა და ჰარამის საზღვრები. ასევე ისლამში ნაბრძანებია მოწყალება და გულისხმიერება, რომლებიც მუსლიმს მორწმუნე ძმის მიმართ ვადებულებად აკისრია.

უნდა ვიცოდეთ რომ, ისლამის თვალსაზრისით, ქონება უზენაესი ალლაჰის კუთვნილებაა. მისი ხელში ჩაგდების მიზნით ადამიანს არ გააჩნია უფლება ვინმეს დაჩაგრისა. თანადგომა და ღარიბებზე დახმარება აუცილებელია. წმინდა აიათში ნათქვამია: „და მათ ქონებაში წილია, მთხოვნელთათვის და ღატაკთათვის“ (სურა ზარიათი, აიათი 19).

ეს პრინციპი, ისე როგორც ფულის გამოყენების, ასევე სულიერი აღზრდის წინაპირობაა. თუმცა კაპიტალისტური წყობა ადამიანს მხოლოდ საკუთარ მოგებაზე აფიქრებს და ამიტომაც ის სხვა ადამიანებს არ იცოდებს, მისთვის მხოლოდ მიზნის მიღწევაა მთავარი.

ამ საკითხის მიმართ, კაპიტალიზმის-გან განსხვავებით, ისლამს სამი ძირითადი პრინციპი გააჩნია, იგი ადამიანს სინდისის წინაშე აყენებს და მისგან ანგარიშს იბარებს: საიდან და როგორ მოიგე? სად და როგორ გახარჯე? გამომდინარე იქიდან, რომ ქონების ძირითადი მფლობელი უზენაესი ალლაჰია, ადამიანი მხოლოდ მისი გამომყენებლის პოზიციაშია. ფულის მოგებაში უნდა არსებობდეს სამი ძირითადი პრინციპი:

1. მოგებული ჰალალი უნდა იყოს,
2. უაზროდ ფლანგვა არ უნდა ხდებოდეს,
3. სიძუნნეს არ უნდა ჰქონდეს ადგილი.

სიმდიდრის მფლანგველობა მდაბიო გრძნობების გამოხატვაა, სიძუნნე კი მომავლის შიშით ქონების დაგროვებაა, ეს კი უზენაესი ალლაპის მიმართ ნაკლებად მინდობაა. პიროვნების წარმოდგენაში ფული თავშესაფარიც არის და დასაყრდენი ძალაც. მფლანგველობა კი, პირდაპირი მნიშვნელობით, ქონების ნამდვილი მფლობელის ნინააღმდეგ გალაშქრების ტოლფასია.

მორწმუნე მფლანგველობას კი არ გამოიჩენს, არამედ შეძლების ფარგლებში უხვად გასცემს, მატერიალურად შეძლებული მუსლიმი მოგებასთან ერთად მის გაცემაზეც იფიქრებს. წმინდა ყურანის, დაახლოებით, ორასამდე აიათში უზენაესი ალლაპი ქველმოქმედებასა და დახმარებას გვახსენებს. ერთ-ერთ ჰადისში ნათევამია: „გამცემი ხელი, ამდებ ხელზე უკეთესია“ (ბუჰარი, ვესაია 9).

ღვთისმოსავი მორწმუნე ყოველ დღე საკუთარ სინდის ეკითხება:

„დღეს უზენაესმა ალლაპმა შენი ცხოვრების კალენდარში ახალი ფურცელი გადაშალა. ვნახოთ, შენ მიერ დღევანდელი მოგებულის რა ნაზილს დაიტოვებ შენთვის და რა ნანილს გაუყოფ სხვას? გამჩენმა წყალობა შენ მოგცა, სხვას კი არა, რაც იმას ნიშნავს, რომ ვალდებული გაგხადა, დაეხმარო მათ“. ყურანში ნაბრძანებია:

„...სიკეთე აკეთე ისეთი, როგორიც ალლაპმა მოგმადლა და არ გაავრცელო უკეთურება ქვეყნად, რამეთუ ალლაპს არ უყვარს უკეთურნი!“ (სურა ყასასი, აიათი 77).

გამომდინარე აქედან, ის გულწრფელი მორწმუნები, რომლებიც მოგების თვალსაზრისით მხოლოდ საკუთარ თავზე არ ფიქრობენ, სხვა ადამიანების მიმართ გულისხმიერები არიან და მათ დახმარებას ვალდებულებად მიიჩნევენ.

უნდა აღინიშნოს რომ, ერთი შეხედვით, კაპატალიზმს სულიერი ფასეულობის სახით წინ არანაირი დაბრკოლება არ ეღობება. ისლამი კი მორწმუნეებს, ეკონომიკური და სოციალური თვალსაზრისით, უამრავი წესის მორჩილებას ავალებს.

იმ შემთხვევაში, თუკი მორწმუნე ყველა წესს დაემორჩილება, საზოგადოებაში უსულგულო და შეუბრალებელი ეკონომიკის გამეფება წარმოუდგენელი იქნება. აგრეთვე უნდა ვიცოდეთ, რომ თუ მორწმუნეები საზოგადოებრივ ცხოვრებაში თავიანთ ადამიანურ მოვალეობებს არ შეასრულებენ, არც ის არის გამორიცხული, რომ მათ ცხოვრებაში ისლამისთვის მიუღებელმა სხვადასხვა წყობილებამ დაიკავოს ადგილი. ამ საკითხშიც ძირითადი ვალდებულება ისევ მუსლიმებს აკისრიათ, ვინაიდან ისლამში დიადი გამჩენის კამაყოფილების მოპოვების მიზნით გარკვეული მოთხოვნებია დადგენილი, ხოლო მათი ცხოვრებაში გატარება მუსლიმის მოვალეობაა.

თუკი საზოგადოება ისლამის მიხედვით იცხოვრებს, შეუძლებელია, კაპიტალისტურმა წყობამ ჩვენი ცხოვრება დაიბყროს.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ კაპიტალიზმისა და კომუნიზმის ერთმანეთთან შედარება შეუძლებელია. კომუნიზმის თვალსაზრისით, ქონება ხალხის კუთვნილებაა, კაპიტალიზმის ხედვით კი ქონება ინდივიდს ეკუთვნის. ორივე წყობას ერთმანეთისგან განსხვავებული ხედვა გააჩნია

და ვერ თანხმდებან, თუ ვის ეკუთვნის ქონება. ისლამში ეს კონკრეტულად არის ახსნილი, ქონება არც ხალხს და არც კერძო პიროვნებას არ ეკუთვნის. იგი მხოლოდ უზენაესი ალლაჰის კუთვნილებაა. ამიტომ ვამბობთ, რომ ისლამი არც ერთ სხვა სისტემას არ შეედარება. აი, სწორედ აյ არის ისლამის სიდიადე და მშვენიერება. ისლამი არ საჭიროებს რომელიმე სისტემასთან გაიგივებას, ასეთი რამის მცდელობაც კი დაუდევრობაა.

მევლანა დაუდევრობას შემდეგნაირად განმარტავს: „ვიცით, რომ უზენაესმა ალლაჰი თევზისთვის საჭირო ყოველგვარი სარჩო ზღვაში გააჩინა და იგი მისი მოპოვების უნარით დააჯილდოვა. მაგრამ, მიუხედავად ამისა, იგი მაინც გარედან ჩაშვებულ ანკესზე წამოგებულ საკვებზე იჭრს თვალს. ამ შემთხვევაში ის ვერ ხედავს ანკესს და მასზე წამოგებული საკვების მსხვერპლი ხდება“.

კარგად ვიცოდეთ შემდეგირამ. ისლამი მორწმუნებს არ მოუწოდებს იმას, რომ ბევრი მოიგონ და შესაბამისად ბევრი სიკეთე აკეთონ, ან მოწყალება უხვად გასცენ. მისთვის მთავარია ჰალალი მოგება. უზენაესი ალლაჰი მუსლიმებს იმაზე მეტს არ ავალებს, რაც მათ შეძლებას აღემატება. (ყურანი, 2/286) რა თქმა უნდა, მუსლიმი ფინანსურად ძლიერი უნდა იყოს, მას უნდა ჰქონდეს მსხვილი ბიზნესი და დიდი შემოსავალი. თუ ადამიანი შეძლებული არ იქნება, სხვისთვის გაცემას როგორ შეძლებს? რაც ყველაზე მთავარია, მოგება აუცილებლად ჰალალი გზებით უნდა იყოს მოპოვებული.

უკეთოლმობილესი შუამავალი ყველაზე გაუსაძლის პირობებშიც კი, რწმენის მხრივ, სულ მცირე დათმობაზეც არ წასულა. როგორც ვიცით, ბედირის ბრძოლის დროს მუსლიმები ფინანსურად ძალიან სუსტები იყვნენ. ამასთან ერთად მექელი წარმართები ყველა ღონეს მიმართავდნენ, რომ ისლამი სამუდამოდ ჩაეხშოთ. როდესაც მუსლიმებმა სიცოცხლის გადასარჩენად მიატოვეს ყოველგვარი ქონება, მინა-წყალი

და მედინაში გადასახლდნენ, ფინანსურად ძალიან დასუსტდნენ. იმდენად სუსტები იყვნენ, რომ ბედირისკენ მიმავალ ისლამის ჯარში სამ კაცზე ერთი აქლემი მოდიოდა და ისინი რიგრიგობით სხდებოდნენ ამ ცხოველზე. წმინდა შუამავალს, კეთილშობილ ალისა და ებუ ლუბაბესაც ერთი აქლემი ხვდათ, რომლითაც მონაცვლეობით სარგებლობდნენ.

სწორედ ასეთ დროს ალლაჰის შუამავალთან ერთი მედინელი არამუსლიმი მივიდა და უთხრა: „მუჰამმედ! მინდა გითხრა, რომ ჩემი სიმდიდრის შესახებ ყველა მედინელმა იცის. თავადაც ხედავთ, რომ მექელები ძლიერები არიან, შენ კი სუსტი. ნება მომეცი, შენთან ერთად ვიბრძოლო, ნადავლიდან წილი ავიღო და წავიდე“. მართალია შუამავალი მის წინადაღებას მაშინვე არ დათახმდა, მაგრამ მაინც ჰქითხა:

- ალლაჰის შუამავლად მცნობ?
- არა, არ გცნობ.
- მაშინ შენისთანა ხალხი არ გვჭირდება. ჩვენთვის დიადი გამჩენის დახმარება საკმარისია.

მედინელი ურწმუნო ცოტა ხნის შემდეგ ისევ მივიდა მასთან, მაგრამ წმინდა შუამავალმა ამჯერადაც უარით გაისტუმრა. როდესაც მესამედ მივიდა, მედინელმა უთხრა:

- დიახ, ახლა უკვე მჯერა, რომ შენ ალლაჰის შუამავალი ხარ! ვინაიდან ასეთი ეკონომიკური გაჭირვების დროს, ასეთ სიტყვებს მხოლოდ უზენაეს ალლაჰზე მინდობილი პიროვნება იტყვის. დიახ, ვამოწმებ, რომ შენ ალლაჰის შუამავალი ხარ, - თქვა და ისლამი მიიღო.

აქედან წათლად ჩანს, რომ უკეთილშობილესმა შუამავალმა ღვთიური მიზნის მისაღწევად არავითარ შემთხვევაში არაკანონიერი გზა არ გამოიყენა, რაც იმაზე მიგვითითებს, რომ უზენაესი ალლაჰი არ გვავალდებულებს არაკანონიერი გზით მოგების მიღებას. მთავარია, სარჩო ჰალალი გზით მოვიპოვოთ.

ილთიყაფი

ილთიყაფი, ერთ ადგილას გაჩერებას, თვითჩაკეტვას, განმარტოებას ნიშნავს. მუსლიმის მესჯიდში ღვთისმსახურების გადაწყვეტილებით გარკვეული დროით გაჩერებას ნიშნავს.

ილთიყაფი ყურანში და სუნნეთში არის ნახსენები. ყურანში ალლაჰი ასე ბრძანებს: „...როცა სამლოცველოებში ღვთისმსახურებად ხართ შემდგარი (ილთიყაფის დროს), არ ეთანაცხოვროთ მათ (მეუღლეებს)...“ (სურა ბაყარა 2/187). ასევე სხვა აიათშიც აღინიშნება: „და აკი, დავადგინეთ ჩვენ ეს სახლი ხალხის შესაკრებად (მადლის შესაძენად) და უსაფრთხოდ მათვის: აიღეთ იბრაჰიმის სადგომი სამლოცველოდ! და ჩვენ ალთქმა დავუდეთ ჩემი სახლი მათვის, ვინც გარშემომვლელია, ღვთისმოსავია, რუქულისა და სეჯდეს შემსრულებელია“ (სურა ბაყარა 2/125).

მუჰამმედ შუამავალი ილთიქაფს განსაკუთრებით რამაზნის თვის მარხვის ბოლო ათი დღის განმავლობაში ასრულებდა. წმინდა აიშე ასე გადმოგვცემს: „რესულულაჰი (ს.ა.გ.) ილთიქაფს რამაზნის ბოლო ათი დღის განმავლობაში ასრულებდა და სიკვდილამდე ასეთი ფორმით გააგრძელა. შემდეგ კი წმინდა მუჰამმედ შუამავლის ცოლებს გაუკრძელებიათ“ (აპმედ ბ. ჰანბელ მუსენდ 2.67.129; ბუჰარი, ილთიქაფ, 1-18; ეზან 12.135; ჰაიზ 10; მუსლიმ. ილთიქაფ 1-6; ებუდაუდ. რამაზან 3; სავმ, 77).

ებუ ჰანეფის მიხედვით, რომელ სამლოცველოშიც ხუთი დროის ნამაზი სრულდება, იმ სამლოცველოში ილთიყაფის შესრულება შეიძლება. ებუ ჰანეფისა და იმამ მალიქის მიხედვით, ილთიყაფი ნაფილე ღვთისმსახურებაა და ყველაზე ცოტა — ერთი დღეა. იმამ მუჰამმედის მიხედვით კი, ერთი საათიც საკმარისია.

სამლოცველოში იღ-
თიყაფის შესრულება მხო-
ლოდ მამაკაცებისთვისაა
განკუთვნილი. ქალებს
შეუძლიათ სახლში შეასრუ-
ლონ იღთიყაფი.

იღთიყაფი სამი სახისაა:

ა) ვაჯიბი იღთიყაფი — (შეპირებული იღთიყაფი ვა-
ჯიბია.) ეს ყველაზე ცოტა,
ერთი დღეა და მთელი დღე
მარტვით უნდა გაატარო.
წმინდა ომარმა რესულულ-
ლაპს ჰქითხა: „უვიცობის ხა-
ნაში მესჯიდი ჰარემში ერთი
დღე იღთიყაფის შესრულებას შევპირდი და
როგორ მოვიქცე? რესულულლაპმა უბრძა-
ნა: „შეპირებული შეასრულე“ (ბუჟარი, იღთი-
ქაფ. 16; აპმედ ბ. ჰანბელ 2. 10).

ბ) სუნნეთი იღთიყაფი - რამაზნის
ბოლო ათი დღის განმავლობაში იღთიყაფის
შესრულება სუნნეთია.

გ) მუსთეპაბი იღთიყაფი — კონკრეტუ-
ლი დრო არ აქვს. სამლოცველოში ვინც შევა
და იღთიქაფს განიზრახავს, გამოსვლამდე
იღთიყაფის შესრულებაში ჩაეთვლება. ასე-
თი იღთიყაფის სახეობაში მარხვა აუცილე-
ბელი არაა.

იღთიყაფის პირობები;

1. გადაწყვეტილების მიღება (გან-
ზრახვა).

2. სამლოცველო; ხუთი დროის ნა-
მაზი ჯგუფურად რომ სრულდება, ისეთი
სამლოცველო უნდა იყოს. ყველაზე უკე-
თესი იღთიყაფის შესრულება მესჯიდი ჰა-
რემში, შემდეგ მესჯიდი წებევში და შემდეგ
კი მესჯიდი აყსაშია. დანარჩენ სამლოცვე-
ლოში კი უკეთესობა ჯემაათის სიმრავლის
მიხედვით განისაზღვრება.

3. მარხვა; ვაჯიბი იღთიყაფისთვის
მარხვა აუცილებელია. სუნნეთი იღთიყაფი
ისედაც რამაზნის თვეშია და აქაც მარხვა
აუცილებელია.

4. სულიერი სისუფთავე; როგორც
სიზმარში ორგაზმის მიღება (ერექცია)
მარხვას არ შლის, იღთიყაფიც არ იშლება.
სამლოცველოში იღთიყაფის შესრულებისას
თუ სიზმარში ერექცია შედგა, დიდ განბან-
ვას შეასრულებ და ისე იღთიქაფში შეხვალ.
იღთიყაფის შესრულების დროს ცუდი
და უხამისი სიტყვები არ უნდა ითქვას. იღთი-
ყაფის დღეებში ყურანის წაკითხვა, ალლაპის
მოხსენიება და ღვთისმსახურებით დაკავება
ყველაზე სასარგებლო საქმეა.

იღთიყაფის მომშლელი ფაქტორები:

- ა) ინტიმური კავშირის დამყარება;
- ბ) საჭიროების გარეშე სამლოცველო-
დან გარეთ გასვლა;
- გ) დაბნედა;

ვინც იღთიქაფში იქნება, სამლოცვე-
ლოდან გარეთ მხოლოდ არსებითი და ბუ-
ნებრივი საჭიროებებისთვის გამოვა. თუ
სამლოცველოში პარასკევის (ჯუმა) ლოცვა
არ სრულდება, ამ შემთხვევაში პარასკევის
ლოცვისთვის სხვა სამლოცველოში წასვლა
შეიძლება.

მისამართი

ფიტოს მნიშვნელობა

„ფიტოს“ სიტყვიერად მარხვის ხსნილებას, რამაზნის თვეში ღარიბებზე დახმარებას ნიშნავს.

ფიტოს სადაც მარხვის სავალდებულოდ დაწესების დროს, ჰიჯრეთის მე-2 წლის შაბანის თვეში, ზექათამდე, გახდა სავალდებულო.

ჩვენს საზოგადოებაში „ფიტოს“ სიტყვა-საც კი გამოიყენებენ. „ფიტოს“ ზოგიერთი ღვთისმსახურების შეუსრულებლობის, ან ღვთისმსახურების შესრულების ნაკლოვანების სანაცვლოდ რელიგიურ-ფინანსური ვალდებულება. ვისაც მარხვა არ შეუძლია, ან ძალიან მოხუცებულია, ან კიდევ მისი გამოჯანრთებულია, ექიმების თქმით, უიმედოა, ვერ გააგრძელებს მარხვას, ამიტომ ყოველი დღის სანაცვლოდ „ფიტოს“ გასცემს. ყურანი ქრიმში უზენაესი ალლაჰი ბრძანებს:

მარხვა გევალებათ განსაზღვრულ დღეებში. თუ რომელიმე თქვენგანი ავადაა, ან მგზავრია, იმარხულოს ამდენივე სხვა დღეებში. ხოლო იმათ, ვინც მარხვას ვერ უძლებს მას შეუძლია დღეში ერთი ღატაკის დაპურება. თუ ვინმე საკუთარი სურვილით იქმის სამადლოს, ეს მისთვისაა უკეთესი. და რომ იმარხულოთ, ეს თქვენთვისაა უკეთე-

სი, თქვენ რომ იცოდეთ (ყურანი 2/184).

ფიტოს სადაც დღეში ერთი კაცის საშუალოდ გამოკვებაა, ან შესაბამისი საკვების ღირებულების ფულის გადახდაა. ვისაც ამის საშუალება არა აქვს, ალლაჰისგან პატიებას ითხოვს.

ფიტოს შესახებ ჰადისები:

აბდულლაჰ იბნ ომარი ასე გადმოგვცემს: „წმინდა მუჰამმედ შუამავალმა ფიტორის გაცემა ბაირამ ნამაზის ლოცვამდე გვიბრძანა“ (შექანი ნეილულ ევთარ IV, 183). ისევ აბდულლაჰ იბნ ომარი გადმოგვცემს: „წმინდა მუჰამმედ შუამავალს ფიტორისთვის 1 სა (საზომი ერთეული იმ დროისათვის) ხურმის და ქერის გაცემა მონაზე, კაცზე, ქალზე, უმცროსებსა და უფროსებზე ბრძანა და ამის გაკეთება ბაირამ ნამაზის ლოცვამდე დააწესა“ (ბუჰარი. ზექათ 76. მუსლიმ. ზექათ 12).

ებუ საიდ ელ-ჰუდრის გადმოცემის თანახმად ერთ-ერთ ჰადისში ფიტოს საკვები სახეობა და რაოდენობა შემდეგნაირად განისაზღვრება: „ჩვენ წმინდა მუჰამმედ შუამავლის დროს ფიტორისთვის 1 სა საკვებს გავსცემდით. მაშინ ჩვენი საკვები იყო ქერი, გამხმარი ყურძენი, ხურმა და ქეში (გამოხ-

დილი ყველი) ” (ბუჭარი. ზექათ 74. ა. იბნ ჰან-ბელი III. 73. 98).

იბნ აბბასი ერთ-ერთ ჰადისში ასე გადმოგვცემს: „რესულულლაპმა (ს.ა.ვ.) მარხულების ბილწი და უხამსი მეტყველების პატიებისთვის დაღარიბების დაბურებისთვის ფითრა სავალდებულოდ დააწესა, ფითრას ვინც ბაირამ ნამაზის ლოცვამდე გადაიხდის, ჩაეთვლება, ვინც ლოცვის შემდგომ გადაიხდის, სადაყად ჩაეთვლება“ (ბუჭარი. ზექათ, 71. 71. 77, მუსლიმ, ზექათ, 12. 13. 16). აბდულლაჰ იბნ სალებე ასე გადმოგვცემს: „რესულულლაპმა (ს.ა.ვ.) რამაზან ბაირამის ნამაზამდე ორი დღით ადრე, ერთ-ერთი საუბრის დროს, ბრძანა: ხორბლის, ქერისა და ხურმის 1 სა სადაყად გაეცით“ (ა. იბნ. ჰანბელი. V. 432).

რომელი პროდუქტები გაიცემა ფითრის სადაყად?

1) ქერი, ფინიკი ხურმა და გამხმარი ყურძენი — რაოდენობა 3 კგ, ან 3,33 კგ.

2) ხორბალი — რაოდენობა 1.5 კგ ან 1.66 კგ.

ამ პროდუქტის სანაცვლოდ მათი ღირებულების ფული, ან სხვა რამეც გაიცემა, მაგრამ უფრო უკეთესია ღარიბებისთვის საჭირო პროდუქტის გაცემა.

ფითრის სადაყა ვისზე გაიცემა?

ფითრა, ნებისმიერ შემთხვევაში, ზექათის მსგავსია. ყურანი ქერიმში წერია: 1. უეჭველად, მოწყალებანი სავალდებულოა

ალლაჰისგან და განკუთვნილია:

1. უპოვართათვის,
 2. ღატაკთათვის,
 3. ასევე იმათთვის, ვინც ამ საქმითაა დაკავებული,
 4. ვისი გულების მოგებაც შესაძლებელია,
 5. მონათათვის,
 6. ასევე ვინც ვალშია,
 7. ვინც ალლაჰის გზას ადგას
 8. და მგზავრთათვის. და ალლაჰი ყოვლისმცოდნეა, ბრძენია! (სურა თევბე 9/60)
- ფითრის გაცემა შენ ახლოს მყოფ ლარი-ბებზე უფრო კარგია.

ფითრის სადაყა ვისზე არ გაიცემა?

ფითრის სადაყა, სურა თევბეს მე-60 აიათის მიხედვით, ზემოთ აღნიშნული პირების გარდა არავისზე არ გაიცემა. ასევე დედაზე, მამაზე, ბებიაზე, ბაბუაზე, შვილზე, შვილიშვილზე და ამათ შვილებზე ფითრის სადაყა არ გაიცემა.

რაქანის ბაირაմი-დღესასწაული

ისლამში დღესასწაულთაგან ერთ-ერთი რამაზანის დღესასწაულია, რომელიც დიდი მნიშვნელობის მატარებელია მუსლიმი ადამიანის ცხოვრებაში.

როდესაც ალლაპის შუამავალი ს.ა.ვ მედინაში ჰიჯრეთით გადავიდა, ადგილობრივებს ორი სხვადასხვა დღესასწაული ჰქონდათ. ისინი ამ დროს გართობაში ატარებდნენ. ეს რომ ალლაპის შუამავალმა დაინახა, თქვა:

„ამ ორი დღესასწაულის სანაცვლოდ უზენაესმა ალლაპმა თქვენ უფრო სასიკეთო ორი: რამაზანისა და მსხვერპლშენირვის, ყურბნის, დღესასწაული - ბაირამი გიბოძათ“ (აპტედი, III, 103, 178, 235.).

დღესასწაულები ყოვლად უნაკლო გამჩნი ალლაპის წყალობის გამოვლინებაა. ამ დღეს მუსლიმი ადამიანები მიტევების, შემწყნარებლობის, ურთიერთდახმარების, გულის მოგების, სიკურულისა და სიკეთის სურვილით ალვსილნი არიან. ბაირამის დღეები არის საზოგადოების ერთობის, ერთმანეთისთვის საჩუქრის მიძღვნის, ურთიერთდახმარების, გამასპინძლებისა და უზენაესი ალლაპის ხსენების დღეები. ბაირამი გართობისა და დასვენების დღე არ არის.

ალლაპის შუამავალი ბაირამის ღვთისმსახურების, სიკეთის ქმნისა და ღმერთის ხსენებისკენ მოგვიწოდებს და ერთ-ერთ ჰადისში ბრძანებს:

„დღეს, თქვენი უპირველესი საქმე ნამაზის ლოცვა“ (ბუჟარი, იდეინი, 3, 10; მუსლიმი, ედაპი, 7).

მორწმუნენი დღესასწაულებზე განსაკუთრებით ღარიბებისა და მარტოხელების გულების მოგებას ცდილობენ. ეხმარებიან გაჭირვებულ, უპატრონო, უმწეო, ობოლ, ქერივ, ცხოვრებით დაღლილ და ქანცგანყვეტილ ადამიანებს. ახარებენ ბავშვებს, განსაკუთრებით ობლებსა და ღარიბებს. ბაირამი მუსლიმებს დადებით სულიერ გრძნობებს უღვიძებს, აძლიერებს ისეთ თვისებებს, როგორებიცაა: თანაგრძნობა, გულისხმიერება, დახმარება და ერთგულება.

არსებობს ქმედებები, რომელთა შეს-

რულება სადღესასწაულო დღეს ისლამის მიერ მონაბეჭულია, მათ შორისაა:

ბაირამის დილას ადრე ადგომა, დიდი განბანვა, კბილების ჯაგრისით გამოწმენდა, სუფთა და ლამაზი ტანსაცმლის ჩაცმა და ალლაპის წყალობისთვის მადლიერების გამოხატვა.

რამაზნის ბაირამის სალოცვად წასვლამდე ტკბილეულის ჭამა სუნნეთია. გადმოცემის თანახმად, ალლაპის შუამავალი ბაირამის სალოცვად სანამ წავიდოდა, მანამდე რამდენიმე ხურმას შეჭამდა (ბუჟარი, იდეინი, 4).

რამაზან ბაირამის ლოცვის შემდეგ ერთმანეთზე მილოცვა, განსაკუთრებით ავადმყოფების მონახულება და მათი გულების მოგება, ძალიან კარგი ქმედებაა.

წინასწარ მოგილოცავთ დამდეგ რამაზან-ბაირამის ბრწყინვალე დღესასწაულს. მშვენიერებით აღსავსე ამ დღეს, მთელი ისლამური სამყარო უდიდესი სიხარულით ზეიმობს. რწმენით აღსავსე, გახარებულნი და ჯამრთელნი, მრავალ ბაირამს დაესწარით, უზენაესმა ალლაპმა მიიღოს ყველა ჩვენგანის მიერ გაკეთებული კეთილი საქმეები, ყველა ღვითისმსახურება, მოწყალება და მარხვა. მოგვიტევოს ნებით თუ უნებლიერ ჩადენილი შეცოდებები და სრულფასოვან მორწმუნედ ჩაიბაროს ჩვენთვის ამანათად მობარებული სული. ალლაპი ყოფილიყოს ყველგან და ყოველთვის ჩვენი შემწე და მფარველი.

ოჯახური საიტურნოერთო

ქება დიდება უზენაეს ალლაჰს, დაე მისი მადლი და წყალობა ნუ მოპკლებოდეს წმინდა შუამავალს, მის ოჯახს და თანამიმდევრებს.

ისლამის რელიგია, უპირველეს ყოვლისა, ოჯახური იდილიას დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს. ისლამში განსაკუთრებით მოსარიდებელი და დასაცავი ხუთი პირობიდან ერთ-ერთი ოჯახური ურთიერთობებია. მყარი საზოგადოების საძირკველი ოჯახია. ცოცხალ ორგანიზმისთვის უჯრედი რასაც ნიშნავს, საზოგადოებისთვისაც იგივეა ოჯახი. ისლამი ოჯახის დაცვასა და ახალი თაობის აღზრდასაც დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს. ამ მიზნით ყურანი ქერიმში უზენაესი ალლაჰი ბრძნებს:

„ჰეი, თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ, დაიცავით თქვენი სული და ოჯახი ჯოჯოხეთის ცეცხლისაგან, რომლის სანვავავი ადამიანი და ქვებია, ზემოდან ანგელოზი, ძლიერნი და შეუბრალებელი არ ეურჩებიან ალლაჰს, რაც უბრძანა მათ და აკეთებენ იმას, რაც ებრძანათ“ (სურა თაპრიმი 66/6)

დაქორწინება, შვილები, ოჯახი - ერთგვარი სოციალური კავშირის დამყარებაა, რომელიც ნათესაურ კავშირს ამტკიცებს. ეჭვგარეშეა, რომ საზოგადოების ძირითადი ერთეული არის ოჯახი, რომელიც მისთვის დამახასიათებელი წესებით უზრუნველყოფს კაცობრიობის მოდგმის გაგრძელებას. ბედნიერი ოჯახური კერის პირობად გვევლინება, უპირველეს ყოვლისა, ურთიერთნდობა და ერთმანეთის უფლებების პატივისცემა. ნამდვილად, აქ მეუღლეთა ურთიერთდამოკიდებულებაში მიჯაჭვულობის, ურთიერთსიყვარულის, ერთგულების, პატივისცემის, ნდობის გრძნობები არსებობს. ამ ყველაფრის შესასრულებლად მშვიდი ოჯახის შექმნა აუცილებლია.

შუამგალი ბრძანებს: „თქვენს შორის ახალგაზრდებმა და ვისაც ამის ძალა შესწევს, დაქორწინდეს იმიტომ, რომ უმანკურების და ნამუსის დაცვის საუკეთესო გზაა ქორწინება“ (ებუ დავუდ ნიქაჲ 1).

ადამიანის პიროვნებად ჩამოყალიბებასა და დამოუკიდებელი ცხოვრების დაწყებაზე ყველაზე დიდ გავლენას ახდენს ოჯახი, რომელშიც ის იზდრება. ოჯახური გარემოცვა წარმოადგენს იმ წიაღს, რომელშიც საფუძველი ეყრება ადამიანური ურთიერთობების პირველ გამოცდილებას, თუ ოჯახში პარმონიული ურთიერთობებია, მაშინ ეს ოჯახური კერა ბედნიერია, ამ ოჯახის ბავშვებს, როგორც წესი, ნაკლები პრობლემები აქვთ, ხოლო

მათი მოსწრებულობის პროცენტი მაღალია.

ოჯახის კეთილდღეობა იმაზეა დამოკიდებული, თუ რამდენად კარგად იგებენ და ასრულებენ მისი წევრები ერთმანეთის მიმართ დაკისრებულ მოვალეობებს. ოჯახი, რომელშიც ეს მოვალეობები იგნორირებულია, შეუძლებელია ბედნიერი იყოს.

ისლამის რელიგია ჩვენგან იჯახურ სიმშვიდეს, მეუღლებს შორის ურთიერთგაებას მოითხოვს, ამიტომაც ალლაჰის შუამავალმა არ გავალების შესახებ მამაკაცებს ასე მიმართა:

„ჩემო თემო, მოეცარით ქალებს სულგრძელად და სიკეთით, რადგანაც ისინი თქვენ დაქვემდებარებაში არიან. ნებადართულზე მეტად მათი კონტროლის უფლება არ გაქვთ. გარდა ამისა, თუ ქალი მრუშობს, იცოდეთ მაინც, რომ როგორც თქვენ გაქვთ უფლებები ქალებზე, ასევე ქალებსაც აქვთ უფლებები თქვენზე. ქალებმა თავიანთი ღირსება უნდა დაიცვან და არ დაუშვან თქვენი ნებართვის გარეშე თქვენთვის უსიამოვნო პირების თქვენ სახლში ყოფნა, ეს არის თქვენი უფლება მათ წინაშე, ხოლო მათი უფლებები თქვენს წინაშე მდგომარეობს იმაში, რომ კარგად ჩაცვათ და გამოკვებოთ“ (რიაზუს-სალიპიშინ, ტ. პადისი. 274).

წესრიგი ოჯახში საზოგადოებრივი წესრიგის გარანტია, ისეთი გრძნობები, როგორებიცაა: ალლაჰის, ახლობლის, სამშობლოს სიყვარული, ხალხის წეს-ჩვეულებებთან და ტრადიციებთან თანაზიარობის გრძნობა პირველად სწორედ ოჯახში შეისისხლხორცება. განვითარების გზაზე მდგარი ბავშვის ყველაზე პირველი და მთავარი სკოლა, ეს არის თავისი მშობლიური ბუდე. ის, რაც ბავშვმა თავის ოჯახში დაინახა, მოისმინა და ისწავლა, მის გულსა და მენესიერებაში მთელი დარჩენილი სიცოცხლის განმავლობაში მყარად სახლდება.

მარტინ იანის დღის მიზანის გერმანული წერტილი

პიროვნების ჩამოყალიბების საწყის პერიოდში ბავშვები პირველ რიგში მისაბად მაგალითად მშობლებს ირჩევენ. ის ფაქტი, რომ გოგონები თოჯინებს ექცევიან ისე, როგორც ექცევა მათ დედა, ამზადებს იმ კერძებს, რომლებსაც დედა ამზადებს, ხოლო ბიჭები დადიან და იქცევიან ისე, როგორც მამა, ქცევების მიბაზვაზე მეტყველებს. ამიტომაც ბავშვისთვის რელიგიური ღვთისმსახურებების

შეჩერება მიბაძვითი ხასიათისაა და ამაში დიდი როლი მიუძღვით მშობლებსა და მეურვეებს.

რა არის რამაზანი, იფთარი, საპური, მარხვა და სხვა მსგავსი კითხვები შეიძლება გაუჩნდეთ ბავშვებს. მშობლები ვალდებული არიან, სწორად და გასაგებად აუხსნან მარხვა და მისი მნიშვნელობა შვილებს.

ბავშვებს მარხვა შეგვიძლია აკუსტიკა, როგორც დილიდან საღამოს ეზნის კითხვამდე ჭამის შეწყვეტა, საღამოს ეზნის შემდეგ გამზადებული ვხშამი რომ იფთარია, ხოლო რამაზანი წელიწადის ის თვეა, რომელსაც მარხვით ვატარებთ.

ადრეული ასაკიდან ბავშვები საპურზე გავაღიძოთ და დილით შევახსენოთ, რომ მარხულები არიან. მარხვა არაუგვიანეს შუადღის ეზნამდე გააგრძელოს, მაგრამ თუ კი უფრო ადრე მოითხოვს ჭამას, არ დავუშალოთ, განსაკუთრებით მისთვის საყვარელი კერძები გავუმზადოთ ვახშამზე. ჭამამდე ვედრებას მივაქციოთ ყურადღება.

ეს მარხვის ინსცენირება პატარებს დაეხმარება მარხვის გაგებაში, ასევე მათ სამყაროს გაამრავალფეროვნებს და გაახალისებს.

ბავშვების ოთახი, ან სახლი მოვრთოთ მარხვასთან დაკავშირებული ანიმაციებით: მეჩეთის, იფთრის სუფრის, ვედრების ამსახველი სურათებით. რა თქმა უნდა, უმჯობესია, საკუთარი ხელით გამოჭრან და ჩააწებონ.

თარავიჲ ნამაზზე შეგვიძლია ბავშვებიც ნავიყვანოთ, ხანგრძლივმა ლოცვამ შეიძლება

გადაღალოს, ამიტომ ნაწილი მათთან ერთად ვილოცოთ მეჩეთში, ნაწილი სახლში დავასრულოთ, კარგი იქნებოდა, თუ ბავშვი თარავიჲ ნამაზის დროს ხალხმრავალ მეჩეთს ნახავს, ეს ბავშვს შემდგომში სასიამოვნო მოვონებებს ჩაუსახავს. რამაზნის თვის განმავლობაში სელავათი ხშირად მოვასმენინოთ. ბავშვებთან ერთად ბაირამის მისალოცი ბარათები დავმზადოთ ახლობლებისთვის.

ბავშვებთან ერთად დამზადებული საჩუქრები გადავცეთ გაჭირვებულ ბავშვებს და ავუხსნათ, რომ რამაზანი დახმარების, მოწყალების, გაცემის თვეა.

ამით შევძლებთ ბავშვების ქვეცნობიერში მარხვა სასიამოვნო ღვთისმსახურებად დავამახსოვროთ.

უფროსების მხრიდან

„ჯერ პატარა ხარ, ვერ შეძლებ“

და მსგავსი მიღების ნაცვლად უმჯობესია, ხშირად გავამხნევოთ: „შენ ამას შეძლებ, მოითმენ, ცოტა დარჩა“. ამგვარი მიღებით მხარში ამოვუდგეთ.

ჩვენს რელიგიაში ბავშვისთვის მარხვა არ არის სავალდებულო, რადგან მათთვის მეტად რთულად შესასრულებელი ღვთისმსახურებაა, თუმცა, ზემოთ მოყვანილი აქტივობებით შეგვიძლია წინასწარ შევაჩვიოთ ბავშვები მარხვას, ვამარხოთ გარკვეული დროით. ეს მას მოთმინების უნარს გამოუმუშავებს. ბავშვი, რომელიც გარკვეული დროით მოითმენს, აუცილებლად შევაქოთ და დავაჯილდოვოთ.

ჩვენი მიზანი არ არის, რომ ბავშვებს ის გავაკეთებინოთ, რაც მათთვის ღმერთს არ უბრაცხებია, არამედ ხანმოკლე მარხვით შევაჩვიოთ მომავალში შესასრულებელ ღვთისმსახურებებს. ცნობილი საპატარებელი აბდულლაჰ აბნი აბბასი (რ.ა.) გადმოგვცემს: „ერთი მუხლიც რომ იყოს, ბავშვებს ალოცეთ და ისინი ნამაზს შეაჩვიეთ“. ასე რომ ბავშვებს მარხვა აუხსენით და ხანმოკლე მარხვის ინსცენირებით შეაჩვიეთ მარხვას.

ტერენების ტერენი ჩემი წერილი

იპოვეთ სურათებს შორის 7 განსხვავება

არა, გამოიცინით?

ცხრილი შეცვლილი მიზანით, 12 ქვეყნის კულტურული, იურიდიული და სოციალური მიმღებების მიზანით, სამართლებრივი და საზოგადო მიმღებების მიზანით.

სამართლებრივი და საზოგადო მიმღებების მიზანით, სამართლებრივი და საზოგადო მიმღებების მიზანით.

წ	ნ	ბ	ი	ე	ვ	ი	ს	ი	გ	ე	ბ
კ	ი	ე	ვ	ი	ვ	ი	ნ	ი	ე	ნ	ა
ი	ნ	ა	ნ	კ	რ	ა	მ	ე	ზ	ზ	ა
ა	ვ	ვ	ე	მ	ბ	ა	ქ	ე	ა	ვ	ა
კ	ე	ვ	ე	ვ	ა	ნ	ი	ნ	ი	ს	ს
ფ	ი	ი	ნ	მ	ვ	ს	კ	კ	ვ	ვ	ი
ი	ს	ვ	ფ	ი	ი	ა	ტ	ი	პ	ც	ც
ბ	ე	ვ	ვ	ვ	ი	ნ	ი	ვ	ა	ვ	ა
ვ	ა	ა	რ	ი	ზ	ი	რ	გ	ი	ვ	ი
ზ	ვ	რ	პ	რ	ა	პ	ა	ი	ჩ	ი	ი
მ	ი	ნ	ს	კ	ი	ჟ	ე	ჟ	ა	ნ	ნ
ა	ვ	ბ	უ	ქ	ა	რ	ე	ს	ტ	ტ	ი